

'WIP': BESTSELLERAUTEUR MARY ROACH SEKST ONDER DE SCANNER

De flamboyante wetenschapsjournaliste Mary Roach was enkele weken terug in 'Ted@Canvas' te zien met een vrolijke lezing over het vrouwelijk orgasme. Daarvoor putte ze uit haar zopas in het Nederlands vertaalde 'Wip. De merkwaardige relatie tussen seks & wetenschap' (Maven Publishing). In het opmerkelijkste hoofdstuk daarin kan Roach haar man overhalen tot een vrijpartij onder een MRI-scanner. Uitstekende bedlectuur, dit bijzondere snapshot van de liefde, zoals u hieronder kunt lezen.

Het is een eenpersoonsbed, hoewel er twee personen op moeten gaan liggen. Een ziekenhuisbed, maar aantrekkelijker dan de meeste ziekenhuisbedden. Het onderlaken oogt fris en gladgestreken, en een hoek van het dek is uitnodigend teruggeslagen. Op het voeteneinde liggen twee paar handdoeken en twee patiëntenhemden in keurige stapeltjes. Het doet wat denken aan de laatste maaltijd van een terdoodveroordeelde: een zwakke

poging tot normaliteit en fatsoen in een scenario dat weldra hoogst abnormaal en, in de ogen van sommigen, onfatsoenlijk zal blijken.

Voor het eerst in de geschiedenis zal een wetenschapper – na werktijd en achter gesloten deuren in de diagnostische onderzoeksruimte van het Londense Heart Hospital – proberen een 3D-echofilm (of 4D, met tijd als de vierde dimensie) te draaien van menselijke genitalia in geslachtelijke vereniging. **Jing**

Deng, wetenschappelijk hoofdmedewerker medische fysica aan de medische faculteit van het Londense University College, heeft naam gemaakt met een nieuwe techniek om bewegende anatomische elementen te bekijken. Op zijn website vind je verbluffende 4D-echofilmpjes van, bijvoorbeeld, kloppende harten. Door die beeldvormingstechniek kunnen chirurgen vooraf het te opereren onderdeel vanuit alle mogelijke gezichtshoeken bestuderen, terwijl het beweegt. Zo kunnen ze, lang voor ze de scalpel ter hand nemen, precies zien wat het probleem is en hoe ze dat het beste kunnen aanpakken. Dengs artikel over het in beeld brengen van de spieren bij tuitende lippen – om een plastisch chirurg te helpen bij de strategie voor een vervolgooperatie aan een gespleten verhemelte – haalde het gerenommeerde medische tijdschrift The Lancet.

Voor zijn meest recente artikel filmde Deng een 'zich oprichtende penis' in 4D. Hij hoopt dat die genitale beelden betere diagnoses mogelijk maken en meer inzicht geven in de operatiemogelijkheden bij patiënten met afwijkingen zoals de ziekte van Peyronie: pijnlijke, kromme erecties, veroorzaakt door littekenweefsel in een zwellichaam.

Deng is de eerste die bewegende beelden verzamelt van de inwendige seksuele anatomie, maar niet de eerste die echografie gebruikt om seks te bestuderen. In 2007 bekeken twee Franse onderzoekers echobeelden van de clitoris van een vrouw die een bepaalde bekkenbodemspier samentrok. Ze merkten op dat die samentrekking – die, zoals andere onderzoekers hebben aangetoond, reflexmatig plaatsvindt tijdens de penetratie – de clitoris dichter naar de voorwand van de vagina toe haalt. 'Dat zou de bijzondere gevoeligheid van de g-plek en de rol daarvan in het orgasme verklaren,' schreef het duo. En zonder echo zou niemand dat ooit geweten hebben.

In het penisartikel sprak Deng over de mogelijkheid om binnen afzienbare tijd een echofilm te maken van een menselijke coïtus – realtime, zonder derden. Als die techniek werkt, zou ze een hulpmiddel kunnen zijn voor de medische wetenschap – bijvoorbeeld om de

oorzaken van pijnlijke geslachtsgemeenschap te achterhalen.

Ik stuurde dokter Deng een e-mail met de vraag of ik de eerste scan mocht komen bijwonen in Londen. Ik kreeg vrijwel meteen antwoord: 'Geachte mevrouw Roach, veel dank voor uw interesse in ons onderzoek. U bent van harte welkom om naar Londen te komen en mij te interviewen. Helaas zal het heel moeilijk zijn om een nieuwe sessie te arrangeren, hoofdzakelijk omdat het moeilijk is om proefpersonen te vinden. Als uw organisatie in staat is één of meer dappere paren te interesseren voor een intiem onderzoek, zal ik graag een scansessie regelen en uitvoeren.'

Mijn organisatie dacht daar een tijdje over na. Welk paar zou zoiets

Ed antwoordde wijselijk dat hij wilde weten wat het addertje was.

Ik las hem hardop voor uit de informatie die dokter Deng me gemaild had: 'De dynamische 3D-echografie is een onschadelijke techniek die wordt gebruikt voor het klinisch weergeven van activiteiten van ongeboren baby's. Wij onderzoeken of die techniek ook kan worden toegepast om meer informatie te krijgen over de wijze waarop verschillende lichaamsdelen functioneren tijdens verschillende activiteiten.'

Ed wilde graag weten wélke verschillende lichaamsdelen. Ik sloeg wat informatie over. Bijvoorbeeld de alinea die luidt: 'Voor een proefscan wordt een vrijwilliger gevraagd op zijn buik op het bed te gaan liggen en zijn penis door een

'U mag nú ejaculeren'

doen? Belangrijker nog, wie wilde de drie- tot vierduizend dollar betalen die het zou kosten om hen naar Londen te vliegen en in een leuk hotel onder te brengen? Mijn organisatie had zo haar bedenkingen en belde haar echtgenoot.

'Weet je nog dat je zei dat je al 25 jaar niet meer in Europa bent geweest?'

Ed was op zijn hoede. Zo lang was het niet geleden dat zijn vriendelijke aard, in combinatie met een roerende neiging zijn vrouw bij te staan bij haar reportages, hem in een cursus Mars-en-Venusrelaties deed belanden waar hij tegen vreemden over zijn 'liefdesbehoeften' moest praten.

Ik stootte door. 'Stel nu eens dat ik jou een trip naar Londen aanbod, geheel op mijn kosten?'

gat in het bed in een artificiële vagina te steken. Die is gemaakt van onschadelijke zetmeelgel.'

'Eh, even kijken,' zei ik. 'Aan vrijwilligers wordt gevraagd om de belangrijkste lichaamsdelen te plaatsen. Dus het gaat in principe alleen om de belangrijkste lichaamsdelen. We zouden een dagje naar Stonehenge kunnen gaan, en een paar keer naar het theater. **Jeremy Irons** speelt ergens in, hij heeft nu een forse baard.'

Stonehenge en Jeremy Irons laten Ed koud. Maar hij zei wel ja.

DE ULTIEME KLIK

Het is een simpel en nobel streven: 'Meer informatie krijgen over de wijze waarop verschillende lichaamsdelen functioneren tijdens verschillende activiteiten.' In het geval van

de activiteit die wij kennen als geslachtsgemeenschap, is het een streven dat vijf eeuwen geleden een aanvang nam. In 1493 maakte kunstenaar, uitvinder en anatoom **Leonardo da Vinci** een reeks schetsen van de in elkaar overlopende lagere regionen van een man en een vrouw. Die dwarsdoorsneden, de 'coïtustekeningen', moesten de schikking van de voortplantingsorganen tijdens seks openbaren. Mogelijk openbaarden ze ook Leonardo's afkeer van geslachtsgemeenschap. De anatoom **A.G. Morris** beschrijft één van de coïtusafbeeldingen als een 'snel geschetste illustratie over. Bijvoorbeeld de alinea die luidt: 'Voor een proefscan wordt een vrijwilliger gevraagd op zijn buik op het bed te gaan liggen en zijn penis door een een scenario dat zich natuurlijk in omgekeerde volgorde voltrekt op de notebooks en blocnotes van talloze technische studenten. 'De geslachtsdaad,' schreef Leonardo, 'is plomp en walgelijk.' Men zegt dat hij nooit met een vrouw naar bed is geweest.

Leonardo baseerde zich voor zijn tekeningen op oude en in anatomisch opzicht fantasierijke Griekse en Arabische medische teksten. Had hij zich gebaseerd op een zorgvuldige ontleding van lijkenlendenen, dan had hij vermoedelijk niet de eileiders en de prostaat weggelaten. En evenmin zou hij een buisje van de baarmoeder naar de borst van de vrouw hebben getekend, uitgaande van het middeleeuwse geloof dat moedermelk werd gemaakt uit – jakkes! – omgeleid menstratiebloed. Het wekt dan ook geen verwondering dat de techniek van de daad evenmin juist is weergegeven. De penis is op een aantal van Leonardo's tekeningen duidelijk doorgestoten tot in de baarmoedermond, die zich à la Pac-Man heeft geopend om hem toe te laten.

De volgende kunstenaar-wetenschapper die zijn uiteenlopende talenten inzette voor seks, was de gynaecoloog **Robert Latou Dickinson**. Vanaf de jaren negentig van de negentiende tot de jaren dertig van de twintigste eeuw verzamelde Dickinson gegevens voor zijn eclectische, baanbrekende boek 'Atlas of Human Sex Anatomy'. Hij tekende ▶

'WIP': BESTSELLERAUTEUR MARY ROACH SEKST ONDER DE SCANNER

► baarmoeders over van röntgenfoto's en vervaardigde in de loop der jaren 102 gipsafgietsels van maagdenvliezen, vulva's en vagina's van patiënten, in alle mogelijke vormen en stadia.

De onvermoeibare **Arlene Shaner** van de New York Academy of Medicine spoorde een deel van die collectie op voor mij. Er kwamen foto's in mijn Postvak In ('Ik hoop dat je een fijne Thanksgiving hebt gehad. Als bijlage stuur ik je een paar Dickinson-vagina's') die me met stomheid sloegen. De afgietsels waren gepresenteerd in prachtige gewelfde nissen, als bas-reliëfs of heiligen in de muren van een kapel.

Als je Dickinsons boeken doorbladert, krijg je de indruk dat de man geen enkele vraag uit de weg ging. 'Vindt u het goed dat ik deze reageerbuis in uw vagina schuif?' De reageerbuis werd herhaaldelijk vanuit verschillende hoeken naar binnen gedreven en leverde zo verrassend gevarieerde beschrijvingen van de vaginale holten op. De reageerbuis loste voor Dickinson ook de vraag op hoe hij de geslachtsdelen in actie kon tekenen. Hij nam aan dat de glazen buis dezelfde baan zou volgen als de penissen die die waren voorgegaan. Dus kon hij de hoek van de penis vaststellen ten aanzien van de verschillende voortplantingsorganen van de vrouw. Met een lampje keek hij in de reageerbuis, en zo kon hij zien waar het uiteinde contact maakte tijdens de geslachtsdaad.

Dickinson wist de bewering te weerleggen dat een penis tijdens de geslachtsdaad recht de baarmoedermond in gaat en dat beide als het ware in elkaar klikken, zoals Leonardo had getekend. In het net ontluikende vakgebied van de vruchtbaarheid sloeg Dickinson ontdekking in als een bom. Veel artsen verkondigden indertijd dat een paar onvruchtbaar bleef als het 'de ultieme klik' niet wist te bewerkstelligen. Nu moesten ze de boosdoener elders zoeken.

10 CM ERBIJ

Het zou tachtig jaar duren voor iemand het werk rond de coïtale beeldvorming van Dickinson voortzette.

In 1991 zag de Nederlandse fysioloog **Pek van Andel** een dia van

een scan van de mond en keel van een beroepszanger terwijl die 'a-a-a' zong in een scantunnel. Het deed Van Andel denken aan Leonardo's seksfiguren, en hij vroeg zich af of het mogelijk zou zijn 'om met dezelfde techniek een opname te maken van de menselijke coïtus'.

Van Andel nam contact op met gynaecoloog **Willibrord Weijmar Schultz**, radioloog **Eduard Mooyaart** en bedrijfsantropologe **Ida Sabelis**. Dokter Sabelis' rol in het project wordt verder niet uitgelegd in het artikel van Van Andel, maar zoals je uit haar verslag kunt opmaken, kan niemand haar ervan beschuldigen dat het een figuran-

raken in dat ding? Willibrord staat ons in de hal op te wachten. Eduard heeft de apparatuur ingesteld. Het raam tussen de MRI-buis en controlepaneel is met grote blauwe lappen afgeplakt. Maar hoe begin je eraan? Opnieuw, zoals in het eerste gesprek met Willibrord, door over koetjes en kalfjes te praten. Nog één kopje koffie, en dan zeg ik: 'Jupp, zullen we maar eens...'

'We kleden ons uit, gaan op het sledebed liggen en worden door Eduard naar binnen geschoven: we liggen op onze zij en kijken elkaar aan. Beperkt door de ruimte maken we ervan wat ervan te maken valt. De eerste opnamen worden gemaakt: 'Nu even héél stil blijven liggen en de adem inhouden!' We giechelen wat af, omdat de erectie

in de controlekamer de opnamen te bekijken. Natuurlijk zijn een aantal beelden zeer wazig, omdat we bewogen hebben. Maar een paar andere zijn van een wonderlijke schoonheid: dat zijn wij! Niet zozeer een paspoortfoto voor dagelijks gebruik, maar beslist een opname die zoveel laat zien dat ik sprakeloos ben. Daar, dat is mijn baarmoeder en daar is natuurlijk Jupp, uiteraard op een manier die ik ken van mijn eigen gewaarwordingen: onder de baarmoeder. Twee dagen later voel ik een soort trots: we hebben het geprobeerd en het is gelukt!'

Bijna was het niet doorgegaan. Uit geldgebrek was het team aanvankelijk gedwongen de MRI-scanner te gebruiken van hun eigen ziekenhuis, een onderdeel van de universiteit van Groningen. Dat was een ouder model, waarin het paar bijna een minuut volmaakt stil moest liggen: zo vrijen slakken, geen mensen. Alle mannen op één na verloren hun erectie. Alleen Ida en Jupp waren in staat 'adequaat te coïteren' in de MRI-tunnel. Schultz vermoedt dat hun ervaring als amateur-straatacrobaten daar niet vreemd aan was: ze waren publiek en acrobatische toeren gewend.

Uiteindelijk kreeg het team toestemming van een beter toegerust ziekenhuis, met een scanner waarin de betrokkenen maar twaalf seconden stil hoefden te liggen. Helaas kreeg ook een sensatiebeluste Nederlandse ochtendkrant lucht van het project. Het publiceerde een verzonnen verhaal waarin patiënten met levensbedreigende ziekten werden geciteerd die beweerden op hun MRI's te hebben moeten wachten omdat de apparaten bezet werden gehouden door enge seksonderzoekers. Kort daarna kwam de brief van de ziekenhuisdirecteur, waarin hij zijn beslissing herriep.

Gelukkig had Schultz' eigen ziekenhuis inmiddels een betere MRI-scanner met een snellere belichtingstijd, en het team verplaatste de operatiebasis weer naar Groningen. Maar de erecties verslaptten, ook al hoefden de mannen nu veel minder lang stil te liggen.

Het project werd zes jaar opgeschort, tot een 'godsgeschenk', zoals Schultz het uitdrukt, zijn entree maakte: viagra. In 1998 voegden nog twee paren zich bij Ida en Jupp in de '50 cm Doorsnee Club', en het prestigieuze British Medical Journal publiceerde het artikel van ►

'Hij heeft net viagra geslikt, dus het zal wel lukken'

tenrolletje betrof: 'In het najaar van 1991 belde Pek mijn partner **Jupp**. Als hij dat doet, heeft hij meestal iets bijzonders in zijn hoofd. Hij wilde met een moderne scan zichtbaar maken hoe het er feitelijk uitziet wanneer een man en een vrouw vrijen. Pek zei dat het echt iets voor ons moest zijn, omdat wij slank zijn en wegens onze achtergrond als acrobaten. Na wat geschuif met data kwamen we uit op 24 oktober.'

'Ik was nerveus, nu zou het echt gebeuren. Wat zouden collega's zeggen? En burens, vrienden, familie? Hoe zou het zijn in zo'n steriele witte buis van een halve meter doorsnee? Wat doen we als één van ons niet seksueel opgewonden kan

nu eenmaal pijlsnel afneemt als je secondenlang je adem moet inhouden.'

'Het wordt gezellig warm in de buis en we slagen er warempel in om van tijd tot tijd vertrouwd van elkaar te genieten. Als de microfoon meldt dat we klaar mogen komen – voor zover mogelijk – barsten we in schaterlachen uit en doen we even later wat de bedoeling is. Gniffelend blijven we nog even liggen voor we aankondigen dat we er graag weer uit zouden willen. Als een paar broodjes die uit de oven geschoven worden komen we naar buiten.'

'Enthousiasme alom: het is gelukt! Snel kleden we ons aan om

'WIP': BESTSELLERAUTEUR MARY ROACH SEKST ONDER DE SCANNER

► het team.

Wat is het mensdom wijzer geworden van de prestaties van Jupp en Ida? De mannen hebben er in elk geval een fantastische correctiefactor bij als ze willen opschepen over de lengte van hun penis. Vóór de scans van Schultz hadden maar weinig mensen zich gerealiseerd hoeveel er van de penis verborgen bleef onder het huidoppervlak. De 'wortel' is bijna twee vijfde tegenover de drie vijfde van het 'hangende gedeelte' van de penis. Dus als je een erectie hebt van ruim 15 centimeter, mag je gerust 25 zeggen.

Op zijn minst droeg het artikel de onzin over penissen in baarmoederhalzen ten grave. Bovendien kwamen we te weten dat de penis – wortel en schacht samen – 'de vorm heeft van een boemrang' tijdens de coïtus. Leonardo had hem kaarsrecht getekend.

Veruit de verbazingwekkendste seksuele ontdekking die we aan realtime genitale scanning te danken hebben, wordt uiteengezet in **Israel Meizners** 'Sonografische observatie van foetale masturbatie in utero', een ingezonden brief in het Journal of Ultrasound in Medicine. Filmfoto's, waarvan Meizner er twee meestuurt, tonen een foetus van zeven maanden. Op de eerste zie je een piepklein handje in de aanslag, op de tweede zie je de foetus een moment later, 'zijn penis omvattend op een manier die lijkt op masturbatiebewegingen'. Daarmee ging de foetus een kwartiertje door, terwijl Meizner bleef filmen. Een foetale orgasme in utero kon hij echter niet vastleggen.

ERIN EN ERUIT

Gelukkig loopt de echoafdeling achter op de werkplanning. Ed en ik krijgen een halfuur uitstel, terwijl de laatste patiënten van de dag door de scanner gaan. We kuieren in de gang op en neer. We vinden een café en bestellen thee. Ed kijkt naar zijn schoenen. Hij vraagt zich bezorgd af of hij, zoals Schultz het uitdrukte, wel adequaat zal kunnen coïteren. Maar hij heeft een gods-geschenk ingenomen, dus het zal best lukken.

'Daar gaan we dan,' zegt Ed somber. Dokter Deng komt naar ons toe lopen. Hij draagt een kakibroek en een witte laboratoriumjas. Zijn leeftijd is moeilijk te schatten. Hij wordt

grijs, maar zijn haar vertoont op de juiste plekken jeugdige pieken. Hij laat ons zien waar de kleedruimte is. Als we in onze patiëntenhemden terugkomen, legt hij uit wat hij wil: we moeten op onze zij gaan liggen, lepeltje lepeltje. (Dat wordt ook uitgelegd op het instructievel: 'Wij zullen u vragen de penis in te brengen in de vagina vanaf de achterzijde van de partner.') 'Met het gezicht naar de muur is beter, denk ik,' zegt dokter Deng. Niet met het gezicht naar hem. 'Dat is romantischer,' voegt hij eraan toe. Aan de muur heeft iemand een schilderijtje opgehangen van een havenstadje op een heuvel. Alsof we onszelf, doorernaar te kijken, konden wijsmaken dat we met vakantie waren op Sicilië – of, ook goed, dat dokter Deng dat was. 'En ik zal het licht uitdoen.'

'Geen kaarsen en zachte muziek?' vraagt Ed.

Mary Roach en haar man bedrijven de liefde terwijl een onderzoeker de reacties van hun geslachtsorganen filmt met ultrasone golven: 'Mechanische, houterige seks.'

'O, dat spijt me nu,' zegt dokter Deng sip, zonder een spier te vertrekken. Dan klaart hij weer op. 'Ik kan mijn laptop aanzetten. Ik heb de soundtrack van 'Les misérables'.' Lief dat hij zoveel moeite doet, maar het is zinloos. Deze situatie valt eenvoudig niet romantisch, niet normaal, niet seksueel te maken. Het voelt als een medische procedure, iets waar we doorheen moeten.

Dokter Deng gaat naar de kamer ernaast en komt terug met een A4-omvelop, die hij aan Ed overhandigt. Daarin zit een exemplaar van de Engelse versie van Maxim. 'Heel erotisch,' verzekert hij Ed. Wat suggereert dat de aanblik van je vrouw in een tot de knieën reikend, flodderig patiëntenhemd en versleten sokken dat níét is.

Er komt altijd een moment in slechte horrorfilms waarop een

man met boze bedoelingen zijn hand uitsteekt en een deur vergrendelt. Dat is voor het publiek het sein dat de helden het ergste moeten vrezzen. Wij dus. Dokter Deng heeft op het slot van de deurknop gedrukt. Ik gooi al mijn zinnertes op een hoop. 'Prachtig apparaat hebt u! Hoe bent u ooit in radiologie geïnteresseerd geraakt? Is er een goeie kroeg in de buurt? Daar zullen we straks wel aan toe zijn!'

Dokter Deng zegt niet dat we moeten gaan liggen, maar kennelijk moet dat toch gebeuren.

Ed doet alsof hij helemaal ogaat in zijn blad. Ik geef hem een por. 'Zullen we maar eens?'

Wij gaan in de houding liggen, terwijl dokter Deng ultrasoongel aanbrengt op de echokop. De gel geleidt ultrasone golven beter dan lucht. De gel oogt, voelt en werkt als glijmiddel.

Dokter Deng begint met het nemen van een paar filmfoto's. Hij reikt over Ed heen om de echokop tegen mijn buik aan te houden. Zijn arm rust op Eds heup, een merkwaardig intieme aanraking in een contact dat verder gespeend is van elke intimiteit. Voor de filmfoto's moeten we secondenlang stil blijven liggen, als victorianen die poseren voor een ferrotypie.

'Wilt u nu misschien wat bewegen,' vraagt dokter Deng. En dan, voor het geval Ed zou overwegen een elleboog op en neer te bewegen of een militaire groet te brengen, voegt hij eraan toe: 'Erin en eruit.'

Dokter Deng zegt blij te zijn met het resultaat. 'Het is veel duidelijker dan ik had gedacht. Het is heel, hm... Kunt u het even zo houden? We hebben te veel data opgeslagen.' Hij moet de apparatuur herstarten. Gelukkig duurt het maar een paar seconden, zodat Ed de noodzaak van een herstart bespaard blijft.

Ed houdt een lui, onthecht ritme aan. Dokter Deng en hij praten over hun kinderen. Ik maak aantekeningen. Althans, mijn ene helft. Ik voel me net een secretaresse in een pikante Franse klucht, die rustig aan haar bureau een brief opneemt, terwijl de jongen van de postkamer onder het bureau met zijn gezicht tussen haar benen zit.

'U ziet er jong uit voor iemand met een kind van vijftien,' zegt Ed. 'Hoe oud bent u?'

'Ik word vijfenvestig in augustus.' 'En de tweede? Hoe oud is die?'

'Net tweeënhalve. U mag nu ejaculeren.'

Het was mechanische, houterige, ongeconcentreerde seks. Afgezien van de betrokken onderdelen leek het maar heel weinig op wat er tussen mijn man en mij gebeurt als we geen vreemde man aan de ene en een echokop aan de andere kant hebben. Hoewel echofilms beslist hun nut hebben, bieden ze maar een oppervlakkige weergave van de complexe, gevarieerde versmelting van lichaam en geest die wij seks noemen. Seks is veel meer dan de som van de bewegende delen.

Mary Roach
Illustratie Jan Van Der Veken

Mary Roach
'Wip. De merkwaardige relatie tussen seks en wetenschap',
Maven Publishing

OPEN VENSTER

< Vervolg van bladzijde 14

gingen in het buitenland betalen al helemaal geen belastingen, omdat ze hier al belast werden. En je moet toch geen twee keer belastingen betalen op dezelfde winst, nietwaar?

De reportage toonde ook dat de hoofdzetels van die bedrijven meestal lege dozen zijn. Ze hebben helemaal niemand aangeworven: er is zelfs niemand om de telefoon op te nemen.

Wanneer een socialist als **Elio Di Rupo** in zijn formateursnota suggereert om de vermogens iets zwaarder te belasten, wordt zijn voorstel afgeschoten door de werkgeversorganisaties, Open VLD en N-VA. Wie kan nog begrijpen dat vooral die laatste partij zo populair is, ook bij de kleine man?

De belastingdruk in België zou tot de hoogste ter wereld behoren. Zeker voor iemand die niet kan sjoemelen, maar iedereen die beschikt over gespecialiseerde boekhouders, maakt gebruik van allerlei achterpoortjes. Eindresultaat: de superrijken betalen het minst.

Zouden we dan niet beter af zijn met lagere aanslagvoeten en minder mogelijkheden om belastingen te ontwijken, minder aftrekposten en minder achterpoortjes? De modale burger zou minder moeten betalen, en de netto-opbrengsten zouden hoger liggen.

Staf De Wilde, De Haan.

Churchill

In het artikel 'Breinmeester: neurobioloog **Dick Swaab** fileert onze hersenen' in Humo 3699 staat volgens mij een fout: 'Harry Mulisch vergastte de kijker in zijn 'Zomergasten' destijds op een halfuur onze begrafenis van **Churchill** in 1953.'

In 1953 kreeg Winston Churchill de Nobelprijs voor Literatuur voor zijn geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, en in juni van dat-

zelfde jaar kreeg hij zijn eerste beroerte. Na een tweede beroerte stierf hij op 24 januari 1965. Hij kreeg een staatsbegrafenis in St. Paul's Cathedral.

Dirk Huybrechts,
Nieuwerkerken.

Johan Heldenbergh

'Als iemand van achttien onvoorwaardelijk kiest voor de toneelschool, in het besef dat hij met dat diploma nooit veel geld zal verdienen, dan spreekt daar goesting uit,' zegt **Johan Heldenbergh** in Humo 3698. Mijn dochter begon na een zeer strenge selectie met veel enthousiasme aan de opleiding Drama/Acteren aan de vroegere Studio Herman Teirlinck in Antwerpen.

Ze slaagde voor het eerste jaar, samen met nog drie anderen. In het tweede jaar ging het plots minder goed: bij de 'toonmomenten' (een soort toneelexamen) kreeg ze drie keer te horen dat het niet goed was. Resultaat: ze mag niet naar het derde jaar, ondanks mooie cijfers voor de overige vakken. En zij is niet de enige: de hele klas mag niet overgaan!

Daar sta je dan na twee jaar met je goesting en passie: nergens! Kunnen ze dan niet in het eerste jaar zeggen dat je niet geschikt bent voor de toneelschool? Ik heb weleens lacherig tegen mijn dochter gezegd dat ze misschien te veel talent heeft en dat ze bang zijn voor concurrentie van een jongere generatie. Tenslotte is België maar een zakdoek groot.

Overigens alle lof voor Johan Heldenbergh, een steengoede acteur!

Suzanne Van Roy, Pulderbos.

Anonieme strandcabines

Graag wil ik de onzin van briefschrijver **Jan Allein** in Open Venster 3699 over wifi-hotspots in strandcabines corrigeren.

De 'krachtige antennes' waarvan sprake zijn toestellen met een zendvermogen van maximaal 100 milliwatt (één milliwatt is een duizendste van een watt), de wettelijke norm voor wifi-zenders. Het zendvermogen van één gsm-toestel ligt tien tot twintig keer hoger dan het zendvermogen van een wifi-

hotspot. Toch beperkt de wetgever het zendvermogen van wifi-apparatuur, ook al is er geen wetenschappelijk bewijs voor de schadelijke invloed ervan op de gezondheid.

Als u op het strand ligt, zouden hotspots of gsm's het minste van uw zorgen moeten zijn. De hoeveelheid elektromagnetische straling van de zon die uw lichaam op een zonovergoten dag te verwerken krijgt, doet de kunstmatige straling in het niets verzinken. Een halfuur in de zon lopen doet de temperatuur van uw hersenen meer stijgen dan honderd wifi-hotspots ooit kunnen bewerkstelligen.

Tussen zonnebaden en kanker bestaat overigens wél een wetenschappelijk bewezen verband. Hier wordt ook het voorzorgsprincipe gehanteerd: zonnebaden mag, maar met mate. Als we het voorzorgsprincipe van de heer Allein zouden hanteren, zou zonnebaden stante pede verboden moeten worden.

Joannes Laveyne, MSc Elektrotechnische Wetenschappen, Koekelare.

Agnew over roken [1]

Toen **Alex Agnew** – een opperbeste kerel die me meestal krampen van het lachen bezorgt – het in Humo 3698 over het rookverbod had, verging het lachen mij toch even toen ik besepte dat zijn woorden zoveel waarheid en wijsheid bevatten.

Roken is al geruime tijd verboden in openbare gebouwen, op het openbaar vervoer, in restaurants enzovoort. Daar heeft geen enkele roker problemen mee, intengedeel. Dat cafés niet in dit rijtje thuishoren, kunnen **Stefaan Vanlievendael** (Open Venster 3699) en z'n medestanders duidelijk niet begrijpen.

Sinds jaar en dag is een café een plaats waar mensen samenkomen, waar het plezier 'm zit in een leuke babbel met vrienden, het beluisteren van goeie of het ontdekken van nieuwe muziek, samen een pint drinken en een sigaretje roken na een zware werkdag of tijdens het weekend.

Ik ga volledig akkoord als de briefschrijver zegt dat hij niet ongewenst wil meer roken, en niemand zal er iets op tegen hebben dat roken verboden is in een aantal cafés. Maar in mijn stamkroeg, Manuscript in Oostende, is niemand te spreken over die verregaande

> Lees door bladzijde 137